
Prsten královny Judity

Konstancie, manželka Přemysla Otakara a Juditina a Anežčina matka, položila manželovi nenápadně drobnou dlaň na paži. Nechtěla, aby se nechal zbytečně unést hněvem. Ne nyní, o adventu.

Přemysl Otakar po ní střelil kosým pohledem, ale musel se v duchu usmát. Jeho mladá a okouzující choť uspěla pokaždé podobným nevtíravým gestem tam, kde ztroskotalo úsilí nejednoho zkušeného diplomatického poselstva. Mnozí se domnívali, že opustil svou první manželku Adlétu Míšeňskou proto, že mu sňatek s Konstancíí, dcerou uherského krále Bély III., přinesl řadu politických výhod. Jistě, spojení s královským rodem Arpádovců, z něhož Konstancie pocházela, bylo výhodné a posílilo jeho královské ambice, ale proto si ji nebral.

Vedle Adléty se život proměnil v pouhý zvyk, v nudný stereotyp. A on chtěl žít naplno. Toužil znovu poznat lásku, toužil okusit vášeň. Prahla po tom prožít to vše znovu. Přál si opět vychutnat ten opojný pocit, vědomí, že na něj doma nedočkavě čeká krásná toužící žena, když se vrací z boje či z náročné diplomatické mise.

Ctil Adlétu, neboť to byla matka jeho dětí, ale nemiloval ji už. Odcizili se léty prožitými odděleně, ve vyhnanství, odkázání na milosrdenství příbuzných.

Tak to bylo, chtěl prostě začít znovu, a proto požádal o rozluku toho čistě formálního manželství s Adléťou, které spojovaly pouze dospívající děti. A přesto to lehké nebylo. Adléta použila veškerého vlivu, který měla, aby mu v odchodu zabránila. A ten vliv nebyl zanedbatelný, stejně jako moc Wettinů, z jejichž rodu pocházela. V jednu chvíli se jí to málem podařilo. Na to však nyní myslet nehodlal.

Podíval se znovu na Konstancii a potom už jen mlčky pokynul dcerám, že mohou odejít.

„Jen ty mne dokážeš pokaždé odzbrojit,“ usmál se na Konstancii, když se za Juditou a Anežkou zavřely dveře, a vzal ji za ruku. Políbil ji do dlaně a pak si ji přitiskl na tvář, jako by zatoužil po pohlazení.

„Ach, neměl bys na ně být tak přísný, můj drahý! Strohých příkazů si jednou užijí od manželů jistě víc než dost!“ zasmála se Konstancie.

Přemysl Otakar se sice k jejímu smíchu připojil, ovšem jen krátce a po chvíli dodal: „Na vdavky budou muset obě pomýšlet opravdu záhy. Nebo to spíš já se budu muset starat. Je to velká zodpovědnost, vybrat jim ty pravé ženichy – někoho, kdo by je ctil a snad i miloval, a přitom znamenal pro České království mocenský i politický přínos. Zlatou bulou sicilskou jsem sice zajistil královský titul nejen sobě, ale také svému synovi a nástupci, to nicméně neznamená, že mám vyhráno. Byl bych bláhový něco podobného se být domnívat! Výhodným manželským svazkem Judity a Anežky s nějakým vlivným manželem se může, ne – musí postavení Přemyslovců ještě víc upevnit.“

Konstancie, která byla o jeho předběžné volbě zpravena, měla užuž na jazyku otázku, zda dospěl v tomto ohledu k nějakému zásadnímu rozhodnutí. Pak si to však rozmyslela. Bylo tu něco důležitějšího, nač bylo třeba se zeptat. A to, který z Otakarových synů se stane jeho následníkem na českém trůně.

Bude jím Václav, nebo Vratislav?

Jistě *jejich* Václav.

Ovšem... potíž byla v tom, že Přemysl Otakar měl ještě jednoho prvorozeného syna, Vratislava, z prvního manželství s Adlétou. A tenhle syn se začal čím dál hlasitěji dožadovat nástupnického práva. Jeho matka ho v tomto nároku samozřejmě vehementně podporovala, stejně jako celý jejich rodinný klan Wettinů.

Ještě před několika léty, v počátcích manželství s Otakarem, by se jí podobné obavy o nástupnictví svého prvorozeného nezmocnily. Jenže zažila něco, co ji přesvědčilo, že ani její mládí, krása či vznešený královský původ, ba ani Otakarova láska jí nemusí zajistit titul české královny a místo na pražském královském dvoře.

Adléta si totiž jednou, po létech odloučení, vynutila návrat po bok Přemysla Otakara. Pomohla jí v tom svým politickým vlivem jistě dcera Markéta, nyní dánská královna Dagmar. Konstancie na ty trpké chvíle nikdy nezapomene.

„Bude to jen na přechodnou dobu, to mi věř, Konstancie,“ ujišťoval ji tehdy zdrcený Otakar. „Pochop mě, prosím tě! Kdo jiný by mi mohl porozumět, když ne ty? Adléta prostě jen využila Markétina vlivného postavení – a nechci-li přijít o všechno, co jsem doposud tak pracně vydobyl, musím dovolit, aby se vrátila na Pražský hrad.“

„Budete spolu zase žít... jako manželé?“ odvážila se tenkrát zeptat, slzy na krajíčku. Byla v pozeňnaném stavu a dítě se mělo přihlásit na svět každým dnem.

„Ach, moje nejdraší Konstancie! Jak se vůbec můžeš takhle ptát?“ A její královský choť ji tehdy něžně polaskal po hebké tváři. „Nemiluju ji přece. Už dávno ne. Víš dobře, že jsem pouze tvůj. Jen tobě patří moje srdce.“

Odstěhoval ji pak do přepychového paláce dole ve městě. Zanedlouho se narodil princ Václav, Adléta odjela a vše se zase vrátilo do starých kolejí a bylo, jak mělo být.

Jenže Konstancie se z té neblahé události poučila, a hlavně... nezapomněla. Pochopila, že nic není jednou provždy dané a vše se může obratem změnit.

Pohlédla nyní na Otakara a nedokázala skrýt napětí. Co když dá nakonec přednost Adlétinu Vratislavovi? Co když jeho bývalá manželka použila zase nějaký politický úskok, aby získala trůn pro svého syna?

„A kterého ze svých synů určíš za svého nástupce, můj pane?“ nevydržela to nakonec a otázala se ho zpřímá.

„Jak se můžeš vůbec takhle ptát?“ obrátil se k ní překvapeně Otakar, jako kdysi před léty, když se ho zeptala na podstatu jeho soužití s Adlétou. „Našeho Václava přece!“

Konstancie v tu chvíli odhodila veškerou vážnou důstojnost, kterou jí předpisovala dvorská etiketa, naklonila se k Přemyslu Otakarovi a vtiskla mu na rty žhavý polibek.

Judita se zastavila uprostřed chodby a počkala na Anežku. Z komnaty, kde se odehrál ten ponižující rozhovor, téměř vyběhla a nechala mladší sestru daleko za sebou. Hněv však zvolna opadal. Otec má pravdu, pomyslela si pokorně. Neměla bych se vyvyšovat nad ostatní jen proto, že jsem královská dcera. Pýcha předchází pád, tak se to přece říká.

To už ostatně jednou zažila, i když vzpomínky na tu dobu jsou matné jako vzdálené obrysy hor v mlze. Kdysi před léty, jež se Juditě nyní zdály dávnou

minulostí, i když to zase tak dávno nebylo, se musely s matkou odstěhovat z Pražského hradu.

Jedna z komorných jí tehdy uštěpačně, s jistou dávkou uspokojení prozradila: „Tvůj královský tatínek bude mít teď jinou královnu, Judito! Tu, která na královský trůn po právu patří, protože se s ní oženil jako s první. Dřív, než jí jeho lásku odloudila uherská krasavice Konstancie!“

Jméno té služebné osoby, která záměrně vynechala oslovení „princezno“ před jejím jménem a o matce se vyjádřila jako o uherské krasavici, už dávno zapomněla a pátrat po něm ostatně ani nechtěla.

Po nějaké době se na Hrad zase všichni vrátili a nikdo se k té ostudné epizodě nadále nevracel. Avšak v Juditě zůstal ten trpký pocit ponížení, který v ní zasel zkušenost, že v životě není nikdy nic jisté. Možná i proto se zuby nehty bránila té pokorné úloze služebné obsluhující u vánoční tabule. Jako by se někdo bolestně dotkl dávno zacelené rány.

Náhle v ní zahlodaly výčitky svědomí. Co kdyby nyní odbojnou tvrdohlavostí přivolala zase na svou rodinu kletbu těch dávných časů?

Rychle se otočila.

„Prosím tě, proč jsi tak rychle vyrazila na chodbu? Sotva ti stačím,“ postěžovala si zadýchaně Anežka, když ji konečně dostihla. Tváře měla zrůžovělé a lesklé tmavé vlasy, které si nechala rozpuštěné, jí povlávaly kolem půvabného obličejce. Anežka se naštěstí narodila až po tom ponižujícím pádu z královské slávy. Nikdo jí o tom z pochopitelných důvodů příliš mnoho nevyprávěl. Věděla však, že má nevlastní sourozence. Kdo by také neslyšel o dánské královně Dagmar, dříve Markétě, dceři Přemysla Otakara a Adléty Míšeňské?

Juditě bylo jasné, že Anežka svým způsobem nevlastní sestru potají obdivuje. Královna Dagmar zatím dokázala mnohé – pomáhá chudým a nemocným a u svého královského manžela oroduje za ty, kdo upadli v nemilost. Ovšem Judita si dobře pamatovala ten chladný pohled, kterým ji kdysi při náhodném setkání v Praze královna Dagmar obdařila.

Dagmaře byl skutečně dán do vínku dar královského majestátu, takže v člověku dovedla vyvolat pocit méněcennosti.

Vedrala ses na místo, kam nepatříš, jako by tehdy říkal její chladný pohled.

Judita rychle zaplašila tu trpkou vzpomínku. Markéta, tedy královna Dagmar, je dávno zpátky v Dánsku a Adléta zase v Míšni. Prý se tam uchýlila do kláštera Svatého kříže, tak nač se tím zbytečně trápit?

Judita se nyní obrátila k Anežce, na rtech poněkud provinilý úsměv, v očích prosbu o odpuštění. „Snad jsem chtěla utéct sama před sebou,“ přiznala se, i když dost neochotně.

Anežka se s úlevou zasmála. Nechtěla si sestru pohněvat a obávala se, že se jí to těmi poznámkami při rozhovoru s otcem povedlo. Blížily se Vánoce a ona se na ně nesmírně těšila a toužila prožít je v klidu, ne hašteřením se starší Juditou. Byla proto ráda, že je mezi nimi vše tak, jak bylo doposud.

„To se někdy stane každému, že zatouží utéct sám před sebou,“ souhlasila Anežka. Od úst jí s těmi slovy stoupal bělostný obláček sraženého dechu. Tak chladno bylo v této chodbě, kterou věčně profukoval ledový průvan.

Judita objala sestru kolem ramen. „Pojď, půjdeme do svých komnat a domluvíme tam podrobnosti toho otcova záměru. S nějakým novým slavnostním rouchem, v němž jsem k Vánocům doufala, se asi v tom případě můžeme rozloučit.“

Anežka zaklonila hlavu a dala se do smíchu. Tmavé vlasy se jí přitom svezly na útlá ramena a sklouzly po nich jako lesklá záplava. „Myslím, že to nebude tak zlé,“ namítla po chvíli, když se utišila. „Hosty budeme sice obsluhovat v prostém šatě, ale na půlnoční mši půjdeme ve slavnostním rouchu. Matka už sezvala kupce se vzácnými látkami a také klenotníky, abychom si mohly vybrat.“

„A na kdy je matka pozvala ke dvoru?“

„Měli by tu prý být za pár dní. Já myslela, že ti to také řekla.“

„O něčem se zmínila,“ připustila Judita, které bylo jasné, že je sestra o průběhu letošních Vánoc zpravena mnohem lépe než ona. Existoval pro to pádný důvod – proslýchalo se, že chce Přemysl Otakar právě o letošních Vánocích oznámit Anežčino zasnoubení. A proslýchalo se rovněž cosi o synovi římského císaře Fridricha, ale ani jedna ze sester, ba ani nikdo z ostatních sourozenců to nevěděl přesně.

Juditu při tom pomýšlení opět bodl žárlivý osten. Anežka byla mladší, a přesto už bude mít ženicha. Zato na mne nikdo nemyslí, mne se nikdo ani nezeptá, zda pomýšlím jako nejstarší královská dcera na vdavky! Ale kdo ví, usoudila, a přitom jí svítila nová naděje. Třeba i mně o letošních Vánocích vybere otec manžela. Bude to jistě mladý a krásný rytíř, o němž tak dlouho sním, a přijede si pro mě na bílém koni.

„Pojď, kdo bude v našich komnatách první!“ vyzvala zvesela sestru, sama dosud v zajetí toho vábného snu.

Na nic nečekala, popadla sukně do hrstí a rozběhla se ledovou a nevlídnou chodbou, kterou se služebnictvo před Vánoci poněkud marně pokoušelo zútlunít bohatou výzdobou z chvojí.

Konstancie se s trhnutím probudila z hlubokého, ale krátkého spánku. Natáhla štíhlou paži a dotkla se zlehka Otakarovy hrudi. Pevně jí sevřel ruku ve své.

Konstanciino nitro zaplavil slastný pocit štěstí, jistoty a bezpečí. Milovala svého královského chotě Přemysla Otakara a byla mu i po létech vděčná, že se k ní po tom krátkém, vynuceném intermezzu s Adlétou zase vrátil.

Teď už je nic nerozdělí! Nikdy.

Opřela se o loket a zahleděla se Otakarovi do tváře osvětlené jen matnou září dohořívajících svící a pablesků z krbu. Nemilosrdně mu odhalila vrásky kolem očí a hluboké přísné rýhy, jež mu střežily ústa a neskryl je ani vous. Starosti, léta bojů o královský trůn i nekončící pře s Adlétou si na něm vybraly svou daň. Vlasy a vous mu protkaly stříbrné nitky šedin, stejně jako i husté chloupky na široké hrudi. A přesto ji nepřestával přitahovat svou zralou mužností. Stačilo jediné objetí, mnohdy pouhý dotyk, stisk jeho pevné paže, aby v ní vzplál plamen touhy. Mnozí viděli v jejich sňatku pouhý politický kalkul, ale nebylo tomu tak. Jiní v něm zase spatřovali pouhou hříšnou vášeň, vilnou touhu stárnoucího muže, které obratně využila hezká mladá dívka. Avšak ani tak tomu nebylo, protože se do sebe s Otakarem prostě zamilovali.

Někdy jí naháněl trošku strach, někdy se jen nerada podvolila jeho autoritě, ale milovat ho nikdy nepřestala, stejně jako on ji, a jejich manželství bylo šťastné, třebaže muselo neustále překonávat překážky a řešit problémy.

Jako třeba nyní ten, kdo dosedne po Přemyslu Otakarovi na dědičný český trůn. Zda Adlétin Vratislav, nebo její Václav.

Jistě, bude to Václav, alespoň Otakar to slíbil, ale Konstancie věděla moc dobře, že Adléta se bez boje nevzdá. Dělal doposud vše možné, aby jim zne-příjemnila život.

Otakar se už jistě také rozhodl, za koho, jak a kdy provdá své dcery, aby podpořil rozrůstající se moc Přemyslovců a hlavně budoucího krále Václava, pokračovala dál v myšlenkách. U druhorozené dcery Anny si byla jeho volbou téměř jistá. Jejím ženichem se měl stát slezský vévoda Jindřich II., řečený Pobožný, do něhož vkládala polská šlechta velké naděje jako do sje-

notitele národa. Vkládal je do něj rovněž Přemysl Otakar, i když jeho naděje byly poněkud jiného druhu. Pokud si Jindřich vezme Annu, pomůže svému českému královskému tchánovi jistě oslabit nebezpečně se rozrůstající moc Děpolticů, vedlejší přemyslovské větve, která se uchýlila právě do Slezska. Otakar by je patrně nepronásledoval, nebýt toho, že změnili svá politická stanoviska. Zpočátku sice podporovali zájmy přemyslovského rodu, ale právě že jen zpočátku. Nyní se přiklonili na stranu Wettinů, a tím pádem na stranu Adléty Míšeňské. A to byla značně ošemetná situace.

Také vhodný sňatek Judity a Anežky bude za daných okolností mocnou zbraní.

„Vyhlásíš o letošních Vánocích oficiálně zasnoubení některé z našich dcer? Myslím Judity nebo Anežky?“ zeptala se ho po chvíli. Nyní nastal pro podobnou otázku ten pravý okamžik.

Přemysl Otakar se usmál a pohládl Konstancii po hustých černých vlasech. V odlesku dohasínajících plamenů z krbu se třpytily sytým kovovým leskem, ale hebké byly jako hedvábí. Neodolal a začal si jednu z jejích kadeří navíjet na ukazovák.

„Pro všechny ty přípravy na letošní Vánoce nám nezbyl čas na důvěrný rozhovor,“ řekl nezvykle tiše, téměř něžně. „O sňatku našich dcer jsme spolu sice mluvili, ale konečné rozhodnutí mezi námi dosud nepadlo, i když jistě tušíš, kdo to bude. Annu dám Jindřichovi Druhému, slezskému knížeti. Je mým přáním, aby se do Slezska vydala ještě před Vánoci.“

„Myslela jsem si to. Je to dobrá volba, Otakare,“ přikývla Konstancie. „A Judita s Anežkou?“

„Anežku hodlám provdat za syna římského císaře Fridricha.“

„Za toho Štaufa? Za Jindřicha Sedmého?“ užasla Konstancie. Překvapilo ji to, i když i v tomto případě věděla, jakým odvážným plánem se její choť zao-bírá. Jistě, politicky by to byl výhodný sňatek, ale každý přece ví, jaká pověst obestírá Fridrichův císařský dvůr. Vydržuje si tam prý celý harém. A to jako matka mladičké dcery slyšela opravdu nerada.

„Nu, já vím, tvoje volba by to asi nebyla, nejtít o císařova syna,“ poznamenal s potutelným úsměvem Otakar. „Ale je to... vynikající partie.“

„Hm,“ hlesla nepřesvědčivě Konstancie. „Není na *podobný* sňatek naše Anežka přece jenom trochu... mladá?“

„To nepopírám. Ale myslel jsem i na to. Na nějakou dobu ji pošlu k vídeňskému dvoru vévody Leopolda. Doplní si tam vzdělání, získá potřebnou společenskou obratnost.“

„Anežka si podle mě vzdělání doplňovat nemusí. Mluví přece několika jazyky. Vsadím se, že jistě předčí i toho tvého Jindřicha. A totéž platí o jejím vystupování. Je dokonalé!“ bránila Konstancie vášnivě dceru.

„Já vím, já vím..., ale... bude to tak lepší, nemyslíš?“

Konstancie jen pokrčila nahými rameny. Tmavé vlasy se jí přitom svezly na plná ňadra. Nakrátko se oba ponořili do mlčení, každý sám se svými myšlenkami.

„A co Judita? Se kterým z rytířů myslíš na ni?“ prolomila nakonec ticho Konstancie, protože jí zvědavost nedala.

Přemysl Otakar se pobaveně zasmál a nechal sklouznout pramen Konstanciiných vlasů ze silného prstu.

„Tě jsem vybral korutanského vévodu Bernarda,“ odpověděl.

„Bernarda Sponheimského? Toho?“ Z Konstanciina hlasu zazněl i tentokrát nesouhlas. „Já sice vím, že také o něm padla zmínka, ale...ten je přece o dobrých dvacet let starší než naše Judita!“

„Ach, má milá, kdo jiný než ty by měl vědět, že to není na překážku dokonalého manželství? Ba naopak,“ nezdržel se Otakar poznámky. S Konstancií je dělil ještě větší věkový rozdíl. „Bernard se poté, co se ujal po smrti bratra Ulricha vlády na korutanském vévodství, pro samé povinnosti nestačil oženit a nyní to hodlá co nejdříve napravit. Touží po dědici. A my zase po dobrých vztazích se strategicky důležitými Korutany.“

„Ach, Otakare, neměl bys mluvit jako nějaký handlíř,“ namítla pobouřeně Konstancie. „Jde přece o naše dcery! O jejich život, o jejich štěstí!“

Přemysl Otakar se k ní rychle sklonil a sevřel ji v náručí. „Chci spojit jen příjemné s užitečným, to mi věř, Konstancie. To proto jsem uspořádal tuhle vánoční slavnost, na niž jsem všechny sezval. To proto budou naše dcery obsluhovat hosty, mezi nimi své nastávající, u štědrovečerní tabule. Je to nejen gesto vyjadřující křesťanskou pokoru, ale mohou se tak seznámit se svými budoucími manžely. Nechám na nich, aby rozhodly, zda je pro ně moje volba přijatelná, nebo zda ji považují za... nemožnou obět.“

Konstancie se mu zadívala upřeně do tváře a pohlédla mu do očí. Přečetla si v nich, že její manžel mluví pravdu.

Cítila přitom, jak v ní vzrůstá touha. Než se jí však zcela poddala, zašepkala: „Věřím ti, Otakare. Věřím, že bys našim dcerám nepřipravil osud plný bolestí a utrpení.“